

BLOK TEMATYCZNY: OD BIEGUNA DO BIEGUNA

Renata Kordos

I. Temat dnia: Wyruszamy na stację badawczą

Edukacja: polonistyczna, matematyczna, przyrodnicza, plastyczna.

Cele:

- uczeń wskazuje położenie Antarktydy na mapie świata,
- samodzielnie wyszukuje potrzebne informacje na temat krajobrazu, klimatu i życia na Antarktydzie,
- utrwała nazwy kierunków świata,
- doskonali kolejność wykonywania działań,
- uświadamia sobie rolę książek i telewizji w poznawaniu świata.

Metody pracy: pokaz, pogadanka, działania praktyczne, metoda problemowa.

Formy pracy: indywidualna, grupowa, zbiorowa.

Środki dydaktyczne: książki Aliny i Czesława Centkiewiczów, m.in. opowiadanie pt. „Anaruk - chłopiec z Grenlandii” oraz „Zaczarowana zagroda”, portrety pisarzy, globus, fizyczna mapa świata, ilustracje przedstawiające różne stacje badawcze, encyklopedie, arkusze papieru, farby, pędzle, Karta pracy 1.

Czas: 3 lekcje.

Klasa: II.

Przebieg zajęć

1. Wprowadzenie. Punktowa zgadywanka.

- Spróbujcie odgadnąć, gdzie dzisiaj wyruszymy i co będziemy badać. Podczas zabawy można zdobyć maksymalnie 10 punktów. Im więcej podam informacji, tym mniej punktów będzie do zdobycia.

Jest to bardzo odległa kraina. Wszystko jest tam inne niż u nas. Jest tam mało kolorowo i raczej monotannie. Dominuje kolor biały. (10 pkt) Nawet zwierzęta mają białe futerka. Ludzie przebywają tam tylko czasowo i raczej latem. (8 pkt) Nie ma tam miast, pociągów itp. (6 pkt) Ludzie nie uprawiają tam ogródków, chociaż bywa, że słońce świeci dzień i noc. (4 pkt) Jedynym środkiem lokomocji jest psi zaprzęg lub skuter śnieżny. Kraina ta leży na dalekim południu świata. (2 pkt)

- Rozwiązanie zagadki - Antarktyda, Biegun Południowy.

2. Nauczyciel zawiesza na tablicy fizyczną mapę świata.

Uczniowie odnajdują na mapie Antarktydę. Stwierdzają, że można się tam dostać samolotem lub dopłynąć statkiem i to, nie zawsze. Zwracają uwagę na kolor oznaczenia lądu (biel lądu, brązowy cieniutki pas wybrzeża).

3. Powtórzenie nazw kierunków świata.

Nauczyciel zawiesza na mapie kartoniki ze skrótami nazw kierunków świata.

Dzieci ćwiczą określanie kierunków świata na mapie, następnie wykonują ćwiczenie 2 z Karty pracy 1.

4. Uczniowie odpowiadają na pytanie:

- Kto z własnej woli wyrusza tam, gdzie jest zimno, wietrznie i niebezpiecznie? (polarnik, badacz).

5. Praca z encyklopedią.

Uczniowie odnajdują w encyklopedii hasło **polarnik** i wyjaśniają znaczenie tego słowa - Karta pracy 1, ćwiczenie 1.

Rozmawiają na temat warunków życia badaczy na biegunie zimą i latem. Następnie oglądają ilustracje przedstawiające różne stacje badawcze.

6. Zapoznanie z twórczością literacką Aliny i Czesława Centkiewiczów.

Nauczyciel opowiada o pasji podróżniczej pisarzy. Uczniowie oglądają wystawkę książek autorów, na przykład „Odarpi, syn Egimy”, „Na białym szlaku”, „Mufi, osiołek Laili”, „Czy foka jest biała”.

7. Rozmowa na temat przeczytanego opowiadania Aliny i Czesława Centkiewiczów pt. „Zaczarowana zagroda”.

Uczniowie podają czas i miejsce akcji. Wyodrębniają bohaterów - ludzi i ptaki. Wykonują ćwiczenie 3 i 4 z Karty pracy 1.

8. Praca z encyklopedią.

Uczniowie w grupach szukają informacji na temat roślin i zwierząt żyjących na Antarktydzie. Prezentują wyniki swojej pracy kolegom.

9. Lodowa matematyka.

Uczniowie szeregują wyniki działań od największego do najmniejszego i odczytują hasło - Karta pracy 1, ćwiczenie 5.

10. Uczniowie wykonują w grupach pracę plastyczną na temat: „Stacja badawcza na biegunie”.

Praca domowa

W ciągu kilku dni zbierzcie różne informacje, ciekawostki z gazet lub ilustracje dotyczące zwierząt żyjących na Antarktydzie.

Na kolejne zajęcia przynieście następujące materiały: białe koronki oraz czarne materiały.

KARTA PRACY 1

1. Wyjaśnij znaczenie słowa **polarnik**.

POLARNIK -

.....

2. Wpisz na rysunku nazwy kierunków świata. Umieść Antarktydę na odpowiednim biegunie.

3. Uzupełnij tabelkę.

Czas akcji		
Miejsce akcji		
Bohaterowie	Ludzie	Ptaki

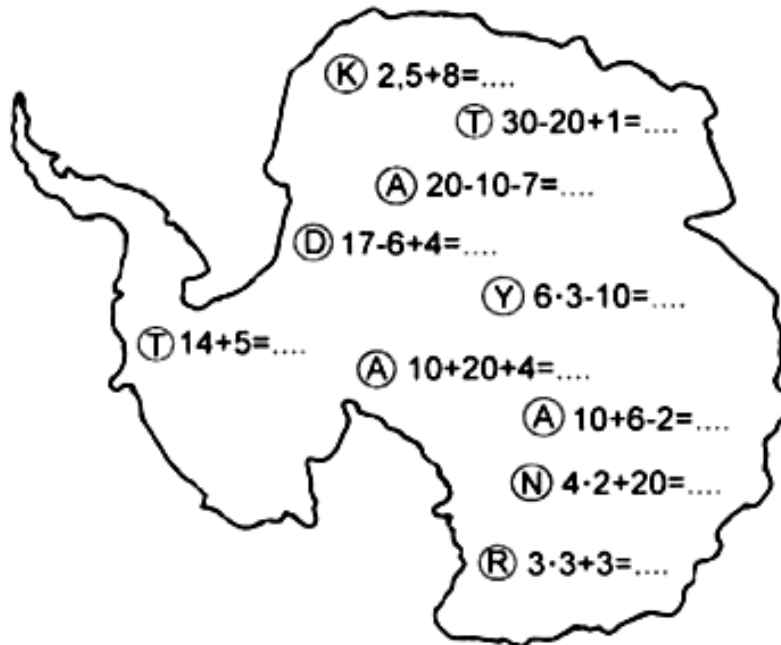
4. Wpisz w luki w zdaniach wyrazy w odpowiedniej formie.

Alina i Czesław to znani do krain

podróżnik, Centkiewiczów, zimno

5. Lodowa matematyka.

Uzereguj wyniki działań od największego do najmniejszego, a otrzymasz hasło. Każdemu wynikowi odpowiada jedna litera.

Hasło:

II. Temat dnia: Witaj Pingwinku

Edukacja: polonistyczna, matematyczna, przyrodnicza, plastyczna, ruchowa.

Cele:

- uczeń wyraża myśli w formie logicznie powiązanych zdań,
- poznaje pracę badaczy-polarników,
- poznaje ptaki żyjące na Antarktydzie i ich cechy przystosowawcze,
- utrwala zasady przemienności dodawania,
- rozwija umiejętność analizowania i klasyfikowania oraz porządkowania w relacji wyższości-niższości.

Metody pracy: pogadanka, metoda problemowa, praca z tekstem, działania praktyczne.

Formy pracy: indywidualna, grupowa, zbiorowa.

Środki dydaktyczne: opowiadanie Aliny i Czesława Centkiewiczów pt. „Zaczarowana zagroda”, mapa świata, globus, różne książki i albumy o zwierzętach, materiały zgromadzone przez uczniów na temat pingwinów, film przyrodniczy, słowniki, encyklopedie, Karta pracy 2, skrawki czarnego materiału, białe koronki, kartki, klej, nożyczki.

Czas: 5 lekcji.

Przebieg zajęć

1. Wprowadzenie.

Uczniowie oglądają fragment filmu przyrodniczego o pingwinach. Zwracają uwagę na różnorodność pingwinów - pingwiny Adeli, cesarskie.

2. Uporządkowanie i uzupełnienie wiadomości o pingwinach.

- Czego dowiedzieliście się o życiu pingwinów?
- Co świadczy o tym, że pingwiny są ptakami?

3. Przypomnienie wiadomości o budowie ptaków.

4. Wyjaśnienie słów: nietop, stado, inteligentny - Karta pracy 2, ćwiczenie 1.

Uczniowie pracują w parach ze słownikami lub encyklopediami.

5. Praca plastyczna.

Uczniowie wykonują pingwina techniką kolażu z czarnego materiału i białych koronek. Po zakończeniu pracy wspólnie organizują wystawę prac.

6. Wyszukiwanie w literaturze przyrodniczej fragmentów opisujących pingwiny.

7. Praca grupowa.

Dzieci łączą się w trójki lub czwórki. Przygotowują krótkie informacje (na podstawie materiałów zgromadzonych na zajęcia) na temat: wyglądu pingwinów, opieki nad potomstwem, wędrówek. Następnie przedstawiają swoje opracowania kolegom z klasy.

8. Wybranie z wystawy „portretów” najładniejszych prac przedstawiających Pingwina-Elegancika.

9. Zabawa w pingwiny.

Uczniowie chodzą po klasie ze zgiętymi w łokciach rękami, machają nimi jak małymi skrzydłami i wydają głosy naśladowcze: ork, ork... Na dany sygnał zajmują miejsca w ławkach-gniazdach.

10. Szeregowanie cech.

Każde dziecko dostaje trzy kartki. Zadaniem uczniów jest wpisanie na kartki najważniejszych cech pingwinów.

Po zakończeniu pracy chętne dziecko odczytuje napisane przez siebie cechy i układa je obok wyciętego koła z napisem PINGWINEK. Następnie inne dzieci układają podobne cechy „w promyczek”. Decyzje co do układu cech dzieci podejmują same. Cechy nie mogą się powtarzać. Wyrazy, które się powtarzają odkładamy na bok.

11. W matematycznej podróży.

Nauczyciel zawiesza na tablicy mapę świata. Kolorowymi kropkami zaznaczona jest na niej trasa podróży. Proponuje uczniom zabawę w matematyków-podróżników.

Będziemy mierzyć długość trasy, którą przejedziemy. Na mapie będzie zaznaczona kółkami trasa podróży oraz miejsce skąd wyruszymy. Odległości pomiędzy kolejnymi przystankami w podróży będziemy mierzyć linijką.

12. Matematycy-podróżnicy - Karta pracy 2.

Uczniowie samodzielnie mierzą trasę swojej podróży. Dla utrudnienia muszą na danym odcinku trasy wybrać odpowiedni środek transportu, dorysować inny środek lokomocji lub poprawić „błędy” nauczyciela. Na dużej mapie świata na tablicy kolorowymi kropkami zaznaczona jest trasa podróży. Uczniowie mogą z niej korzystać w trakcie samodzielnej pracy.

13. Podsumowanie zajęć.

KARTA PRACY 2

1. Wyjaśnij podane niżej słowa.

Nielot -

.....

Inteligentny -

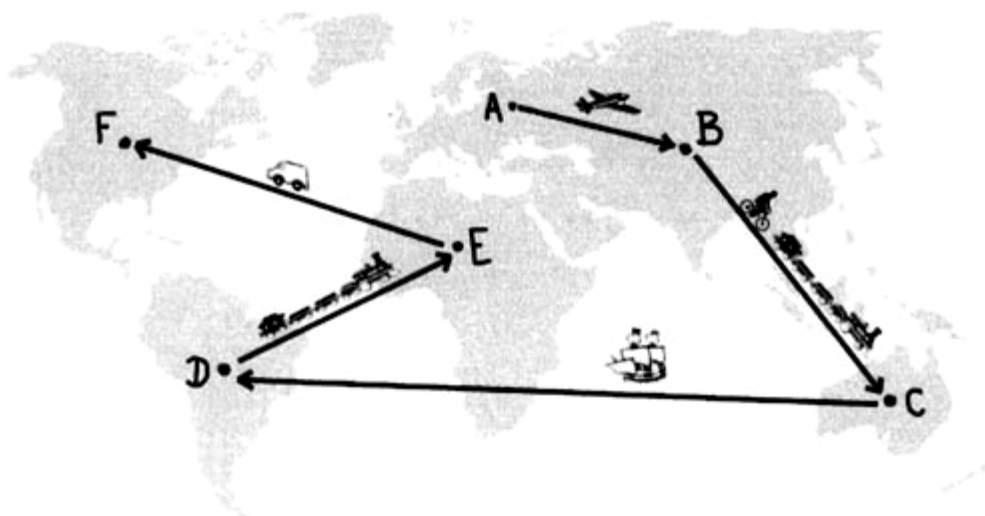
.....

Stado -

.....

2. Matematycy-podróżnicy.

Teraz samodzielnie będziesz podróżować. Zmierz trasę swojej wycieczki linijką. Zapisz jak dodawałeś. Dla utrudnienia, musisz zastanowić się, czym można dostać się w dane miejsce. Na strzałkach są narysowane różne środki lokomocji. Jeśli popełniłam gdzieś błąd, musisz go poprawić. Skreśl mój rysunek i narysuj właściwy. Możesz korzystać z dużej mapy na tablicy z oznaczonymi miejscami podróży. Powodzenia!

III. Temat dnia: Daleka Północ

Edukacja: polonistyczna, matematyczna, przyrodnicza, plastyczna.

Cele:

- uczeń samodzielnie zdobywa wiedzę przyrodniczą z różnych źródeł,
- posługuje się mapą i globusem,
- wnioskuje, dostrzega związki między budową oraz życiem roślin i zwierząt a środowiskiem w którym żyją,
- rozumie celowość ochrony przyrody,
- rozpoznaje na rysunkach odcinki prostopadłe i równoległe,
- rozwija umiejętności negocjowania, definiowania pojęć, przyjmowania różnych punktów widzenia.

Metody pracy: pogadanka, metoda problemowa, mapa mentalna.

Formy pracy: indywidualna, grupowa, zbiorowa.

Środki dydaktyczne: mapa, globus, książki Alicji i Czesława Centkiewiczów, albumy i książki przyrodnicze, arkusze szarego papieru, Karta pracy 3, materiały przygotowane przez uczniów na temat Grenlandii.

Czas: 4 lekcje.

Przebieg zajęć

1. Wprowadzenie.

Uczniowie oglądają książki napisane przez Alicję i Czesława Centkiewiczów. Zwracają uwagę na nazwy miejsc przedstawione w tytułach lub opisach.

2. Rozmowa na temat opowiadania pt. „Anaruk - chłopiec z Grenlandii”- ustalenie miejsca akcji.

3. Odszukanie Grenlandii na mapie świata i globusie.

Uczniowie zwracają uwagę na kolor lądu i wybrzeża. Odnajdują Biegun Północny oraz wyjaśniają słowa: wyspa, Arktyka.

4. Praca w grupach.

Uczniowie prezentują przygotowane materiały na temat położenia, klimatu, roślin, zwierząt i ludności Grenlandii.

5. Usystematyzowanie wiadomości. Opracowanie mapy mentalnej.

Nauczyciel dzieli uczniów na czteroosobowe grupy. Uczniowie na dużych arkuszach papieru przedstawiają pojęcie **Grenlandia** w formie graficznej za pomocą ilustracji, krótkich haseł, symboli i znaków. Po zakończeniu pracy uczniowie prezentują swoje mapy.

6. Matematyczna podróż - praca z Karta pracy 3.

Nauczyciel zawiesza na tablicy mapę świata. Wcześniej oznacza na niej kolorowymi punktami trasy lotów oraz podpisuje nazwy portów lotniczych.

Uczniowie szukają i zapisują pary „lotów” równoległych i prostopadłych.

Praca domowa

Znajdźcie w lekturze fragmenty dotyczące: mieszkań Eskimosów, polowań, zajęć kobiet i dzieci, wierzeń i obyczajów.

KARTA PRACY 3

Znów wyruszamy w podróż. Tym razem będziemy latać samolotem. Znajdź i zapisz pary lotów prostopadłych i równoległych. Miłej podróży!

Nazwa lotu	Trasa lotu
Loty równoległe	Paryż - Londyn i i
Loty prostopadłe i i
Inne loty i i

IV. Temat dnia: U Eskimosów

Edukacja: polonistyczna, przyrodnicza, plastyczna, techniczna, muzyczna, ruchowa, społeczna.

Cele:

- uczeń poznaje kulturę innych narodów,
- rozwija pozytywne nastawienie do ludzi różnych ras i narodowości,
- formułuje wielozadaniowe wypowiedzi na zadany temat,
- bogaci czynne i bierne słownictwo przez wyjaśnianie niezrozumiałych wyrazów.

Metody pracy: problemowa, praca z tekstem, działania praktyczne.

Formy pracy: indywidualna, grupowa, zbiorowa.

Środki dydaktyczne: opowiadanie Aliny i Czesława Centkiewiczów pt. „Anaruk - chłopiec z Grenlandii”, mapa, ilustracje na temat codziennego życia Eskimosów, Karta pracy 4, tekst piosenki „Zuch Eskimos”, sł. Ryszard Grabowski, muz. Czesław Cupak - podręcznik „Moja szkoła”, klasa II, część 5, str. 43, materiały do wykonania Eskimosa.

Czas: 5 lekcji.

Przebieg zajęć

1. Wprowadzenie.

Uczniowie rozwiązują krzyżówkę. Wyjaśniają znaczenie słów: **Inuici**, **Kanu** - Karta pracy 4, ćwiczenia 1, 2.

2. Dzieci oglądają i omawiają ilustracje związane tematycznie z codziennym życiem Eskimosów.

3. Nauczyciel dzieli uczniów na sześć grup. Każdy zespół otrzymuje do opracowania jedno zagadnienie.

- Gdzie mieszkają Eskimosi?
- Jak się ubierają?
- W jaki sposób zdobywają pożywienie?
- Jakie są ich zajęcia w czasie polarnej zimy?
- Jak spędzają czas dzieci?
- Jakie są wierzenia i zwyczaje Eskimosów?

4. Uczniowie przedstawiają przygotowane w grupach rozwiązania problemów.

5. Uczniowie wykonują kukielki Eskimososa - myśliwego. Do wykonania kukielki wykorzystują: drewniane łyżki lub po 2 patyki, wate, białe, beżowe i brązowe materiały, resztki skóry, kawałki futerka, wykałaczki, patyki na szaszłyki, stare stalówki, sznurek, rzemyki.

Uczniowie przygotowują wystawę swoich prac.

6. Nauka słów i melodii piosenki „Zuch Eskimos”.

7. Podsumowanie zajęć. Rozmowa na temat współczesnego życia Eskimosów.

Rozmowa na temat warunków życia Eskimosów obecnie i 40 lat temu w czasie pobytu Centkiewiczów na Grenlandii. Uczniowie uzupełniają Kartę pracy 4, ćwiczenie 3.

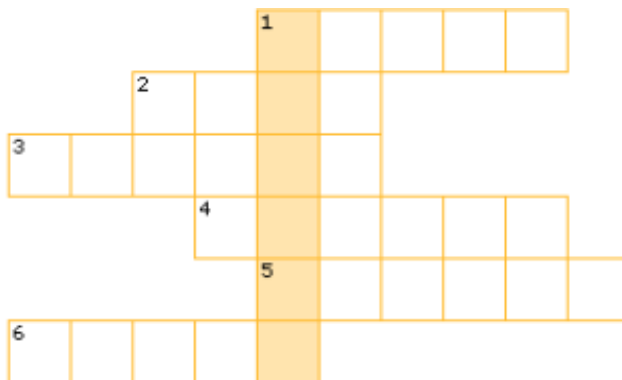
Praca domowa

Przygotujcie materiały plastyczne na następne zajęcia: folię, arkusz tektury A3, składniki na masę solną, figurki zwierząt żyjących na biegunach. Będziecie pracować w grupach, więc podzielcie prace między siebie.

KARTA PRACY 4

1. Rozwiąż krzyżówkę, a dowiesz się, o czym będziemy rozmawiać na zajęciach.

1. Zimowy dom Eskimosów.
2. KANU.
3. Główny bohater lektury.
4. „Czubek” Ziemi na północy i południu.
5. Inaczej kajak.
6. Eskimosi robili z nich narzędzia, rzeźbili figurki.

Hasło:

2. Wyjaśnij niezrozumiałe wyrazy.

Inuici -

.....

.....

Kanu -

.....

.....

3. Uzupełnij tabelę.

	Eskimosi w czasach podróży Centkiewiczów - 40 lat temu	Eskimosi dziś
mieszkanie		
ubrania		
zdobywanie pożywienia		
zajęcia dzieci		
rzeźby (wyroby z kości)		
zajęcia kobiet		
sposób poruszania się		

V. Temat dnia: Aby przetrwać

Edukacja: polonistyczna, przyrodnicza, muzyczna, ruchowa, społeczna.

Cele:

- uczeń samodzielnie podejmuje decyzje na podstawie poznanych faktów,
- rozwija twórcze i logiczne myślenie,
- jest odpowiedzialny za decyzje swoje i grupy,
- wykazuje się inicjatywą, zaangażowaniem i wytrwałością w wykonywaniu zadań,
- rozwija pozytywne nastawienie do ludzi różnych ras i narodowości.

Metody pracy: metoda problemowa, działania praktyczne.

Formy pracy: indywidualna, grupowa, zbiorowa.

Środki dydaktyczne: fizyczna mapa świata, kasetka z nagraniem piosenki Majki Jeżowskiej pt. „Wszystkie dzieci nasze są”, bilety lotnicze, duże arkusze papieru dla każdej grupy, Karta pracy 5 i 6, masa solna, plastelina, farby, kolorowy papier, folia.

Przebieg zajęć

1. Zabawa ruchowa **Zaprzyjaźniam się z Eskimosem.**

Uczniowie witają się, zapewniają o przyjaźni, wspólnie się bawią i porozumiewają się za pomocą języka migowego.

2. Usystematyzowanie wiedzy o biegunach (podobieństwa i różnice) - Karta pracy 5.

3. Zajęcia plastyczne **Na Antarktydzie i Grenlandii.**

Uczniowie pracują w 4, 5-osobowych grupach. Wykonują makietę Antarktydy i Grenlandii (łąd z fragmentami wybrzeża), uwzględniają różnice w ukształtowaniu powierzchni (góry - równiny), florze i faunie oraz ludności (Eskimosi). Przedstawiają krajobraz poznanych obszarów, wykorzystując następujące materiały: duży arkusz kartonu, masę solną lub plastelinę, farby, papier kolorowy, folię. Następnie prezentują efekty swojej pracy w formie wystawy.

4. Wysłuchanie nagrania piosenki Majki Jeżowskiej pt. „Wszystkie dzieci nasze są”. Rozmowa na temat przyjaźni dzieci z różnych stron świata bez względu na kolor skóry.

5. Uczniowie pracują w 4, 6-osobowych grupach. Nauczyciel wybiera liderów, aby wyrównać szanse grup. Liderzy dobierają sami swoich współpracowników.

- W klasie przygotowane są 3-4 stanowiska (w zależności od liczby uczniów) reprezentujące linie lotnicze: LOT, Air Canada, Panamerican oraz bilety.

LOT - bilet ważny na trasie: KRAKÓW - ANTARKTYDA, cena - 1000 zł

- Nauczyciel informuje uczniów, że za chwilę polecą w bardzo ciekawe miejsce na kilka dni.
- Wybrane 3-4 uczennice (stewardessy) rozdają dzieciom bilety i dołączają do grup.
- Po otrzymaniu biletów „pasażerowie” wsiadają do „samolotu” danej linii lotniczej, czyli przy jednym z przygotowanych stanowisk.
- Następnie stewardessy odczytują tekst (każda fragment).

Jest środek antarktycznego lata, godzina 2.00 po południu. Na skutek awarii silników musimy przymusowo lądować. Proszę bezzwłocznie po wylądowaniu opuścić pokład i odejść na bezpieczną odległość.

... Niestety stało się najgorsze. Samolot spłonął a piloci zginęli, nie zdążyli powiadomić stacji o awaryjnym lądowaniu. Ale nie jest najgorzej. Mamy lato i temperatura powietrza wynosi 5°C. Jesteśmy ubrani w kurtki, mamy dobre buty. Ponadto, zanim samolot spłonął, ocaliliśmy kilkanaście przedmiotów. Mamy: książkę kucharską, parasol, latarkę, puszkę czerwonej farby, 5 litrową puszkę oliwy, siekierę, 3 koce, 3 aluminiowe folie, paczkę makaronu, lusterko, igielnik, puszkę sardynek, 1 racę, klucze, portfel z pieniędzmi.

- Po wysłuchaniu tekstu uczniowie dyskutują w grupach na temat sytuacji, w jakiej się znajdują. Podejmują decyzję o pozostaniu na miejscu lub wyruszeniu do stacji badawczej. Ocena decyzji grup. (Większą szansę przetrwania mają grupy pozostające w miejscu).

Następnie grupy otrzymują Kartę pracy 6. Uczniowie dokonują oceny przydatności wymienionych w tekście przedmiotów w skali od 1 (dla najważniejszego) do 15 (najmniej ważnego lub bezużytecznego) oraz podają różne sposoby wykorzystania danej rzeczy. Swoje propozycje wpisują w odpowiednie rubryki.

6. Prezentacja pomysłów przez liderów grup i dyskusja na temat sensowności przedstawionych rozwiązań.

KARTA PRACY 6

Opisz przydatność wymienionych w tekście przedmiotów.

Nazwa rzeczy	Zastosowanie	Ranking – Ważność 0-15 pkt	Ocena przydatności (ocenia nauczyciel)